

Vanuit het werkbezoek RES...

Commissiedebat Klimaat en Energie

Op 14 oktober voert u een debat over klimaat en energie. Een deel van de commissie was aanwezig bij het werkbezoek RES van 8 oktober. Daar is een aantal boodschappen meegegeven die ook voor het debat komende week relevant kunnen zijn.

De RES is bij de regio's in goede handen

We lopen op sommige plekken tegen weerstand aan, maar in de meeste RES-regio's is er veel inzet van organisaties en burgers en worden de doelstellingen gehaald. Dat blijkt uit de RES 1.0 van begin juli waarin staat dat de afgesproken doelstelling van 35 TWh ruimschoots wordt gehaald.

Tijdens het werkbezoek heeft een divers palet van RES-regio's zich gepresenteerd waarbij allerlei aspecten aan de orde zijn gekomen: energie-opwek in stedelijke en landelijke regio's, met diverse inbreng van burgers (kinderen / volwassenen) en verspreid over het land. Centrale boodschap in Utrecht en Haarlem is dat de RES-regio's de opgave aan kunnen. De oplossing voor energietransitie gaat vaak over bestuurlijke grenzen heen. Daarom werken overheden samen met maatschappelijke organisaties, instellingen en burgers aan het halen van klimaatdoelstellingen. Het is maatwerk. Overall werkt dat anders. Maar het belangrijkste van de RES is dat er een permanente dialoog met inwoners is ontstaan. De regionale aanpak blijkt te werken en brengt beweging in de energietransitie. Daarbij is consistente en consequente boodschap vanuit het kabinet en 2e kamer over nut en noodzaak van energietransitie belangrijk.

Verandering energie-infrastructuur vraagt om regie

De verduurzaming van de energievoorziening en de veranderende vraag naar én aanbod van elektriciteit, warmte en duurzame gassen (groen gas en waterstof) vragen om bijbehorende aanpassingen van de energie-infrastructuur. De verduurzaming, met een afnemende rol voor aardgas, heeft als gevolg een toenemende elektriciteitsvraag en toenemend decentraal elektriciteitsaanbod hierdoor dreigt het elektriciteitsnet in meer regio's overbelast te worden. Aanpassingen aan het net kosten veel tijd en een complicerende factor is het gebrek aan technici. De beschikbaarheid van netcapaciteit kan een sta-in-de-weg vormen voor economische ontwikkelingen, het oplossen van de woningbouwopgave en de verduurzaming van de samenleving. Goede afstemming van vraag en aanbod voorkomt dat (nieuwe) bedrijven en nieuwe wind-, of zonneparken te lang moeten wachten op een aansluiting. Dit vraagt om het maken van samenhangende keuzes, tussen bijvoorbeeld duurzame mobiliteit, verduurzaming van de gebouwde omgeving, nieuwbouw en elektriciteitsopwekking (ook voor industrie). Over welke energie-infrastructuur wanneer en waar komt. Dat stopt niet bij de gemeente- of provinciegrenzen en vraagt om een stevige publieke coördinatie.

Het rijk zou de decentrale overheden de mogelijkheid moeten geven de programmering goed op te pakken. Dat betekent dat het 'first come, first serve' van de netbeheerders onderdeel is van het regievraagstuk en dat de rol van decentrale overheden in de energiewet onderzocht wordt. Verder zou het rijk ook ondersteuning moeten bieden om invulling te geven aan de regionale programmeringsopgave. Het rijk moet kijken of door beleidsmatige keuzes de netuitbreidingen kunnen worden beperkt. Het voorstel is bijvoorbeeld om met financiële prikkels de overcapaciteit die door bedrijven wordt gevraagd te drukken waardoor er meer ruimte op het net ontstaat. Ook kan het rijk flexibele opslag in het elektriciteitsnet meer stimuleren waardoor netcapaciteit vrijkomt.

Grote potentie groen gas uit biogas van rioolwaterzuivering

Biogas is een alternatieve energiebron die nog niet ten volle wordt benut. De potentie voor de gebouwde omgeving is enorm. Van de 315 rioolwaterzuiveringen in Nederland hebben op dit moment 70 een vergistingsinstallatie, waarmee 75 procent van het zuiveringsslib wordt vergist. Bij elkaar zijn de waterschappen één van de grootste biogasproducenten in Nederland met een productie van meer dan 130 miljoen kuub biogas per jaar. Dat is 25 tot 30 procent van de hele nationale productie. Het biogas van de afvalwaterzuiveringen wordt momenteel vooral omgezet naar elektriciteit voor het zuiveringsproces. Maar waterschappen kunnen het ook opwaarderen naar groen gas, waarna het via het aardgasnet kan worden gebruikt door de gebouwde omgeving. Deze route is nog nauwelijks benut. Bij ongewijzigd beleid zal het merendeel van het benodigde groen gas als gevolg van de bestaande financiële prikkels vooral worden benut voor mobiliteit. Voor een inzet voor de gebouwde omgeving is aanpassing van de SDE ++ nodig en op termijn een wettelijke bijmengverplichting van groen gas in het aardgasnet. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat er goede kansen zijn voor de rioolwaterzuivering als smart energy hub met de productie van waterstof. Om pilots van de grond te krijgen is wel juridische experimenteerruimte nodig. Zie [Rapport De-rwzi-als-smart-energie-hub](#) met [filmpje](#).

Nut en noodzaak van de energietransitie actief uitdragen

De inpassing van duurzame elektriciteitsopwekking wordt een ingewikkeld ruimtelijke puzzel voor decentrale overheden. We zijn gewend dat onze elektriciteitsvoorziening onzichtbaar is (ondergrondse gasleidingen en elektriciteitsinfrastructuur). Windmolens en zonnepanelen zijn zichtbaar aanwezig. Op lokaal niveau hebben bestuurders als beleidsmakers vaak te maken met weerstand en negatieve berichtgeving rondom plannen voor hernieuwbare opwek, het vraagt daarom juist nu politieke moed om gezamenlijk met onze rijkspartners de nut en noodzaak van de energietransitie actief uit te dragen en uitspreken dat het niet alleen kosten zijn maar investeringen in de toekomst van ons land voor de generaties na ons. De RES biedt kansen, denk aan nieuwe economische clusters in regio's, nieuwe banen, schonere en gezondere lucht, minder geluidsoverlast van verkeer. Ook gebrek aan voldoende uitvoeringscapaciteit en kennis over de energietransitie vraagt van overheden om regionaal de kennis te bundelen en integraal te werken; daarom wordt gebiedsgericht werken pure noodzaak om scherp te blijven op de samenhang met andere opgaven waar overheden ook voor aan de lat staan zoals de transitievisie warmte, (regionale) mobiliteitsplannen, verduurzaming van de industrieclusters en bedrijventerreinen. Samenhang die nodig is om een optimale verdeling van de middelen maar ook schaarse ruimte voor wonen, werken, natuur en energie mogelijk te maken. Dit vraagt om een evenwicht in de bestuurlijk-financiële verhoudingen. En over schaarse middelen gesproken, als de gezamenlijke overheden de energietransitie willen uitvoeren hebben de decentrale overheden het instrumentarium, de bevoegdheden, organisatie en een langjarig financieel commitment nodig van het rijk om de energietransitie rechtvaardig vorm te geven.